

**TÒA ÁN NHÂN DÂN
TỈNH KON TUM**

**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc**

Bản án số: 10/2021/DS-PT

Ngày: 03/8/2021

V/v “*Tranh chấp chia thừa kế*”

NHÂN DANH

**NƯỚC CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
TÒA ÁN NHÂN DÂN TỈNH KON TUM**

- Thành phần Hội đồng xét xử phúc thẩm gồm có:

Thẩm phán - Chủ tọa phiên tòa: Ông Ngô Văn Minh

Các Thẩm phán: Ông Vũ Văn Thuấn

Bà Dương Thị Vân

- Thư ký phiên tòa: Bà Đồng Thị Hương - Thư ký Tòa án nhân dân tỉnh Kon Tum.

- Đại diện Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Kon Tum tham gia phiên tòa: Bà Chu Thị Sáu - Kiểm sát viên.

Trong ngày 03/8/2021, tại trụ sở Tòa án nhân dân tỉnh Kon Tum, xét xử phúc thẩm công khai vụ án dân sự thụ lý số: 13/2021/TLPT-DS ngày 12 tháng 4 năm 2021 về việc “*Tranh chấp chia thừa kế theo di chúc*”.

Do Bản án dân sự sơ thẩm số 01/2021/DS-ST, ngày 03/3/2021 của Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum bị kháng cáo.

Theo Quyết định đưa vụ án ra xét xử phúc thẩm số: 12/2021/QĐ-PT, ngày 04/6/2021 của Tòa án nhân dân tỉnh Kon Tum giữa các bên đương sự:

- *Nguyên đơn:* Anh Dương Tuấn D, Sinh năm: 1999 (Vắng mặt)

Đại diện theo ủy quyền của anh Dương Tuấn D: Bà Nguyễn Thị Thúy O, sinh năm: 1973 (Có mặt).

Cùng địa chỉ: Thôn 1 thị trấn S, huyện S, tỉnh T

- *Đồng bị đơn:*

+ Bà Nguyễn Thị L, sinh năm: 1960 (Có mặt)

+ Bà Nguyễn Thị B, sinh năm: 1957 (Có mặt)

Cùng trú tại: Thôn 4, thị trấn S, huyện S, tỉnh T

+ Bà Dương Thị M, sinh năm: 1965 (Vắng mặt)

Trú tại: Số 04 đường Đa Mạng 8, tổ 17, phường K, quận N, thành phố Đ

- *Người làm chứng:*

+ Ông Nguyễn Ngọc H (Vắng mặt)

Địa chỉ: Thôn 4 thị trấn S, huyện S, tỉnh T

+ Ông Nguyễn Thái L (Có mặt)

Địa chỉ: Ủy ban nhân dân thị trấn S, huyện S, tỉnh T

- **Người kháng cáo:** Đồng bị đơn các bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L và bà Dương Thị M.

NỘI DUNG VỤ ÁN:

Theo hồ sơ vụ án và diễn biến tại phiên tòa nội dung vụ án được tóm tắt như sau:

Tại đơn khởi kiện đề ngày 04/5/2020, đơn bổ sung ngày 09/6/2020 và quá trình giải quyết vụ án, nguyên đơn anh Dương Tuấn D cùng người đại diện theo ủy quyền là bà Nguyễn Thị Thúy O trình bày:

Bà Hồ Thị Bán sinh được bốn người con là bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L, bà Dương Thị M và ông Dương Văn Sinh. Khi còn sống bà Bán tạo lập được tài sản riêng là 01 căn nhà ở diện tích 30m², loại nhà cấp IV, xây gạch nền xi măng, diện tích toàn bộ đất ở là 220m² đã được UBND huyện Sa Thầy cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất số AH 006968 ngày 26/02/2007.

Đến năm 1994 ông Dương Văn Sinh kết hôn với bà Nguyễn Thị Thúy O có 02 con chung là Dương Thị Mỹ Diệu, sinh năm 1994 và Dương Tuấn D, sinh năm 1999. Năm 2000 ông Dương Văn Sinh chết, ngày 04/01/2004, bà Hồ Thị Bán lập di chúc để lại căn nhà và đất ở trên cho cháu là Dương Tuấn D. Ngày 15/10/2016 bà Hồ Thị Bán chết, đến năm 2018 cháu D đi đăng ký kê khai thừa kế để cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất thì phát sinh tranh chấp. Ngày 13/02/2019 chi nhánh Văn phòng đăng ký đất đai huyện Sa Thầy ban hành Thông báo số 112/TB-CNVPĐKĐĐ với nội dung trả hồ sơ vì hồ sơ của cháu D có sự chồng chéo giữa thời điểm lập thừa kế năm 2004 và thời điểm cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất năm 2007 và các bà B, L, M có ý kiến khác với nội dung di chúc.

Do đó, anh Dương Tuấn D khởi kiện yêu cầu Tòa án giải quyết chia tài sản thừa kế theo di chúc buộc bà Nguyễn Thị L, Nguyễn Thị B và Dương Thị M thực hiện theo di chúc của bà Hồ Thị Bán lập ngày 04-01-2004 để lại cho anh Dương Tuấn D tài sản nêu trên tại Thôn 4 thị trấn Sa Thầy, huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum.

Bị đơn các bà Nguyễn Thị B, Nguyễn Thị L và Dương Thị M trình bày:

Bà Hồ Thị Bán, sinh năm 1926 kết hôn với ông Nguyễn Văn Cán, sinh được bốn người con là bà Nguyễn Thị B và bà Nguyễn Thị L (Hai người con chết lúc còn nhỏ). Đến khoảng năm 1960 ông Cán chết, bà Bán quan hệ với một số người và sinh được hai người con tiếp là bà Dương Thị M và ông Dương Văn Sinh, các con đều sinh tại Quảng Nam. Đến năm 1990 bà Bán vào Sa Thầy, Kon Tum sinh sống và tạo lập được tài sản riêng như nguyên đơn trình bày.

Các bà không đồng ý để lại tài sản trên cho cháu D và không đồng ý di chúc, vì cho rằng di chúc của bà Bán được lập khi bà Bán không minh mẫn, bà Bán không biết chữ, tuổi cao, khi lập di chúc các con không ai biết. Đề nghị Tòa án bác toàn bộ đơn khởi kiện của cháu D và bà O để tài sản của bà Bán làm nhà thờ từ đường và không yêu cầu chia.

Người làm chứng ông Nguyễn Ngọc H trình bày: Vào năm 2004 cụ Hồ Thị Bán có nhờ ông chở cụ xuống UBND thị trấn Sa Thầy để cụ làm bản di chúc để lại tài sản cho cháu nội của cụ tên là D. Khi tới Ủy ban gặp cán bộ tư pháp là ông Nguyễn Thái L, lúc lập di chúc cụ Bán khỏe và minh mẫn. Sau đó, ông Nguyễn Thái L đã tiến hành làm thủ tục công chứng bản di chúc cho cụ Bán theo quy định. Về nội dung di chúc thì ông H chỉ thấy ông L là người trực tiếp làm việc và có ghi vào bản di chúc còn ghi phần nào thì ông không rõ, nội dung di chúc ai lập và lập khi nào thì ông không rõ, ông không phải là người viết bản di chúc, ông chỉ ký là người làm chứng.

Người làm chứng ông Nguyễn Thái L trình bày: Vào khoảng năm 2004 ông là cán bộ tư pháp – UBND thị trấn Sa Thầy lúc đang làm việc thì có bà Hồ Thị Bán mang đến một bản di chúc viết sẵn và có chữ ký của bà Hồ Thị Bán để chứng thực. Khi đó ông L không tiến hành làm thủ tục mà nói với bà Bán là bà đi chứng một mình là không hợp pháp, phải có người làm chứng thì ông L mới nhận hồ sơ. Khoảng một tiếng sau bà Bán đến cùng với ông Nguyễn Ngọc H là thôn trưởng thì ông L nhận di chúc và làm thủ tục. Sau đó, ông L đọc bản di chúc lên cho bà Bán nghe và hỏi bà lập di chúc có tự nguyện, minh mẫn thì bà Bán trả lời tự nguyện và minh mẫn, khỏe mạnh. Ông L có hỏi bà Bán chữ ký trong di chúc có phải của bà không thì bà trả lời phải, sau đó ông L lấy một tờ giấy trắng để bà Bán ký lại xem có giống chữ ký trong bản di chúc thì ông L thấy giống và tiến hành ghi lời chứng rồi trình lên chủ tịch ký và đóng dấu chứng thực. Nội dung của bản di chúc ai viết ông L không biết vì khi đến ủy ban thì đã viết sẵn nội dung.

Với nội dung trên, tại Bản án dân sự sơ thẩm số: 01/2021/DS-ST, ngày 03/3/2021 của Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum đã quyết định:

Căn cứ khoản 5 Điều 26; khoản 1 Điều 35; khoản 2 Điều 147; Điều 227; 235; Điều 264; 266, 271 và Điều 273 Bộ luật tố tụng dân sự năm 2015;

Áp dụng các Điều 649; 650; 651; 653; 655; 656; 659; 660; 661; 670 Bộ luật Dân sự năm 1995;

Chấp nhận đơn khởi kiện về việc “*Chia di sản thừa kế theo di chúc*” đề ngày 04/5/2020 và ngày 09/6/2020 của anh Dương Tuấn D.

Buộc các đồng bị đơn là bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L, bà Dương Thị M phải thực hiện di chúc của cụ Hồ Thị Bán lập ngày 04/01/2004.

Anh Dương Tuấn D được thừa hưởng di sản của cụ Hồ Thị Bán theo di chúc được xác lập ngày 04/01/2004, gồm: 01 thửa đất và nhà ở tọa lạc trên đất theo Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất số AH 006968 do Ủy ban nhân dân huyện Sa Thầy

cấp ngày 26- 02 - 2007, vị trí thửa đất tại: Thôn 4 thị trấn Sa Thầy, huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum.

Hiện trạng đất đang sử dụng có diện tích: 202,2 m² (Trong đó có 16,4 m² thuộc quy hoạch giao thông). Tứ cận:

- + Phía bắc giáp: đường Lê Duẩn dài 5 m.
- + Phía nam giáp: đất ông Hưởng dài 4,8m
- + Phía đông giáp: đất ông Thuần dài 40,1m.
- + Phía tây giáp: đất ông Hưởng dài 40m.

Tài sản trên đất gồm 01 căn nhà cấp 4 diện tích 31,16 m² · tường xây gạch cao 3,5m; nền láng xi măng, cửa gỗ, mái tôn. Nhà xây dựng năm 2003. Sau nhà có 01 giếng đào sâu 22m có nền. Ngoài ra có công trình phụ diện tích 6,9m² (Gồm 01 nhà tắm và 01 nhà vệ sinh), công trình phụ xây dựng năm 2009.

Quá trình xem xét thẩm định xác định diện tích đất có giảm so với Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất: Do Nhà nước làm vỉa hè sau khi được cấp GCNQSDĐ. Anh Dương Tuấn D có quyền yêu cầu cơ quan nhà nước có thẩm quyền lập hồ sơ địa chính cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất mới theo quy định pháp luật.

Ngoài ra, bản án sơ thẩm còn tuyên về nghĩa vụ chậm trả, chi phí tố tụng, quyền kháng cáo, thời hạn kháng cáo của những người tham gia tố tụng.

Ngày 13-3-2021, đồng bị đơn các bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L và bà Dương Thị M kháng cáo toàn bộ Bản án dân sự sơ thẩm số 01/2021/DS-ST, ngày 03-3-2021 của Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum, yêu cầu không chấp nhận đơn khởi kiện của anh Dương Tuấn D. Bởi các L do: Các bà cho rằng bản di chúc của bà Hồ Thị Bán là trái quy định của pháp luật vì bà Hồ Thị Bán là người không biết chữ, không biết đọc, không biết viết, Bản di chúc này là chữ viết của ai chưa được làm rõ. Bà Hồ Thị Bán, sinh năm 1927 đến năm 2004 thời điểm lập di chúc bà đã 77 tuổi sức khỏe yếu kém, không minh mẫn nên không đủ nhận thức để lập di chúc, việc chứng thực của Chủ tịch Ủy ban nhân dân thị trấn Sa Thầy khi cụ Bán không minh mẫn, mà chữ là trái pháp luật.

Tại phiên tòa phúc thẩm, nguyên đơn không rút đơn khởi kiện, các bị đơn không rút đơn kháng cáo. Các bên đương sự không tự thỏa thuận được với nhau về việc giải quyết vụ án.

Tại phiên tòa người tham gia tố tụng trình bày:

Đại diện hợp pháp của nguyên đơn trình bày: Nguyên đơn giữ nguyên yêu cầu trong đơn khởi kiện. Đề nghị các bị đơn thực hiện nguyện vọng của bà Bán theo di chúc cho cháu D được hưởng tài sản, vì cháu D là cháu đích tôn của bà.

Đồng bị đơn bà Nguyễn Thị B và bà Nguyễn Thị L trình bày: Mục đích của các bà kháng cáo là muốn giữ lại nhà của bà Bán để làm nhà từ đường, thờ phụng những người đã mất. Các bà không tranh dành với cháu để lấy tài sản làm của riêng.

Về di chúc các bà thấy di chúc không hợp pháp vì khi lập di chúc bà Bán đã 79 tuổi không minh mẫn, bà Bán không biết chữ, thời điểm lập di chúc không có giấy của bệnh viện kèm theo để xác định mà còn mạnh khỏe, minh mẫn.

Đại diện Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Kon Tum phát biểu ý kiến như sau:

Trong quá trình chuẩn bị xét xử và tại phiên tòa phúc thẩm, Thẩm phán, Thư ký và Hội đồng xét xử phúc thẩm đã thực hiện đúng quy định của pháp luật về thủ tục tố tụng; Việc chấp hành pháp luật của người tham gia tố tụng đúng quy định của Bộ luật Tố tụng dân sự. Việc kháng cáo của các bị đơn theo đúng quy định của Bộ Luật tố tụng dân sự. Về quan điểm giải quyết vụ án: Qua phân tích, đánh giá toàn bộ các tình tiết, chứng cứ trong hồ sơ vụ án và tại phiên tòa, Viện kiểm sát đề nghị Hội đồng xét xử: Căn cứ vào Điều 293, khoản 1 Điều 308, Bộ luật tố tụng dân sự 2015 đề nghị Hội đồng xét xử phúc thẩm không chấp nhận đơn kháng cáo của đồng bị đơn bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L, bà Dương Thị M, giữ nguyên Bản án sơ thẩm số 01/2021/DS- ST, ngày 03/03/2021 của Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy.

NHẬN ĐỊNH CỦA TÒA ÁN:

Căn cứ vào các tài liệu, chứng cứ có tại hồ sơ vụ án, đã được thẩm tra tại phiên tòa, căn cứ vào kết quả tranh tụng tại phiên tòa, xét nội dung, quyết định của bản án sơ thẩm, đơn kháng cáo của các bị đơn, Hội đồng xét xử phúc thẩm nhận định:

[1] Về tố tụng: Anh Dương Tuấn D khởi kiện yêu cầu Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy giải quyết chia di sản thừa kế theo di chúc là nhà và đất tại thôn 4, thị trấn Sa Thầy, huyện Sa Thầy. Căn cứ theo quy định tại khoản 5 Điều 26; Điều 35 và khoản 1 Điều 39 của Bộ luật Tố tụng dân sự vụ án thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum là đúng quy định của pháp luật.

Các bị đơn bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L và bà Dương Thị M có đơn kháng cáo đúng quy định của pháp luật tại các Điều 272 và 273 Bộ luật Tố tụng dân sự.

[2] Xét kháng cáo của các bị đơn bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L và bà Dương Thị M, Hội đồng xét xử thấy rằng:

[2.1] Về nguồn gốc di sản thừa kế: Bà Hồ Thị Bán, sinh năm 1926 có 04 người con gồm Nguyễn Thị B, Nguyễn Thị L, Dương Thị M và Dương Văn Sinh. Khi còn sống, bà Hồ Thị Bán có tạo dựng được 01 thửa đất và căn nhà theo Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất số AH 006968 do Ủy ban nhân dân huyện Sa Thầy cấp ngày 26/02/2007, vị trí thửa đất tại: Thôn 4 thị trấn Sa Thầy, huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum. Thể hiện trong hồ sơ cấp đất là đất thuộc diện kinh tế mới năm 1984 nhà nước công nhận quyền sử dụng đất. Các bên đương sự đều thừa nhận tài sản này là tài sản riêng của bà Bán và bà Bán có chồng chết trước khi tạo dựng được tài sản này. Như vậy, nguồn gốc di sản thừa kế là tài sản riêng của bà Hồ Thị Bán được nhà nước cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất.

[2.2] Về áp dụng pháp luật: Di chúc của bà Hồ Thị Bán được lập ngày 04/01/2004, do đó áp dụng Bộ luật dân sự năm 1995 để xem xét tính hợp pháp của di chúc.

Xét tính hợp pháp về di chúc của bà Hồ Thị Bán thấy rằng:

Bản di chúc được lập ngày 04/01/2004 có người làm chứng và có xác nhận của UBND thị trấn Sa Thầy vào ngày 06/01/2004. Nội dung bản di chúc ghi cụ thể ngày tháng năm lập, đầy đủ họ tên, địa chỉ người lập và người hưởng, cụ thể di sản để lại. Đối với phần di sản bà Bán để lại tuy trong di chúc không nêu cụ thể diện tích đất nằm tại vị trí nào nh quá trình giải quyết cũng như tại phiên tòa các bên đương sự đều thừa nhận di sản của cụ Bán để lại trước khi chết là tài sản hiện đang tranh chấp và đã được cấp GCNQSDĐ là thửa đất và nhà theo Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất số AH 006968 do Ủy ban nhân dân huyện Sa Thầy cấp ngày 26-02 - 2007, vị trí thửa đất tại: Thôn 4 thị trấn Sa Thầy, huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum. Như vậy, về hình thức và nội dung bản di chúc lập ngày 04/01/2004 của cụ Hồ Thị Bán đều phù hợp với quy định tại Điều 655, 656, 657 và Điều 660 Bộ luật dân sự năm 1995.

Đối với ý kiến của các đồng bị đơn cho rằng, tại thời điểm lập di chúc bà Hồ Thị Bán không còn minh mẫn, không biết chữ thấy rằng: Tại bản tự khai của người làm chứng ông Nguyễn Ngọc H thể hiện: Cụ Hồ Thị Bán nhờ ông H (tại thời điểm đó đang là thôn trưởng thôn 4 thị trấn Sa Thầy) chở xuống UBND thị trấn Sa Thầy để làm di chúc cho cháu nội tên là D. Cả ông H và ông Nguyễn Thái L đều khẳng định cụ Hồ Thị Bán lập di chúc trong trạng thái khỏe mạnh, đủ minh mẫn và tỉnh táo để lập di chúc. Bản di chúc sau khi được lập đã được UBND thị trấn Sa Thầy, huyện Sa Thầy đọc lại cho bà Bán nghe, bà đồng ý rồi mới chứng thực. Căn cứ theo quy định tại Điều 651 Bộ luật dân sự 1995 thì người lập di chúc có quyền chỉ định người thừa kế. Do đó, việc cụ Bán lập di chúc để lại di sản cho anh D là đúng quy định pháp luật. Xét lời khai của các bị đơn cho rằng lúc lập di chúc bà Bán không minh mẫn, không biết chữ nh không có căn cứ để chứng minh nên không có cơ sở chấp nhận.

Căn cứ theo quy định tại Điều 636 Bộ luật dân sự 1995 thì thời điểm mở thừa kế là thời điểm người có tài sản chết. Theo lời khai của các đương sự và tài liệu thể hiện thì bà Hồ Thị Bán chết vào năm 2016. Vào thời điểm năm 2007, bà Bán vẫn còn sống nên di chúc chưa có hiệu lực và việc bà Bán không chuyển tài sản này đứng tên anh Dương Tuấn D là quyền của bà Bán và thời điểm này anh D chưa đủ 18 tuổi, còn nhỏ. Như vậy, việc bà Hồ Thị Bán được cấp GCNQSDĐ vào năm 2007 đối với tài sản trên là phù hợp quy định pháp luật và không làm thay đổi nội dung bản di chúc của bà Hồ Thị Bán..

Do đó, xét thấy Bản di chúc của bà Hồ Thị Bán lập ngày 04/01/2004 là hợp pháp và đúng quy định của pháp luật. Cấp sơ thẩm xử chấp nhận đơn khởi kiện của anh Dương Tuấn D là có căn cứ.

Hội đồng xét xử thấy không có cơ sở chấp nhận kháng cáo của các bị đơn bà Nguyễn Thị B, Nguyễn Thị L và Dương Thị M, cần giữ nguyên Bản án dân sự sơ thẩm.

[3] Về án phí:

Do kháng cáo của đồng bị đơn các bà Nguyễn Thị L, Nguyễn Thị B và Dương Thị M không được chấp nhận nên phải chịu tiền án phí dân sự phúc thẩm.

Vì các lẽ trên;

QUYẾT ĐỊNH:

1. Căn cứ Điều 293; khoản 1 Điều 308; Điều 313 Bộ luật Tố tụng dân sự;

Không chấp nhận đơn kháng cáo của đồng bị đơn các bà Nguyễn Thị B, bà Nguyễn Thị L và bà Dương Thị M đề ngày 13/3/2021

2. Căn cứ khoản 5 Điều 26; khoản 1 Điều 35; 235 Bộ luật tố tụng dân sự năm 2015;

Áp dụng các Điều 649; 650; 651; 652, 653; 655; 656; 657; 659; 660; 670 Bộ luật Dân sự năm 1995;

Giữ nguyên Bản án dân sự sơ thẩm số: 01/2021/DS-ST, ngày 03-3-2021 của Tòa án nhân dân huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum;

3. Về án phí phúc thẩm: Buộc các bà Dương Thị M, Nguyễn Thị B và bà Nguyễn Thị L mỗi người phải nộp 300.000đ (Ba trăm nghìn đồng) tiền án phí dân sự phúc thẩm, nH được trừ số tiền tạm ứng án phí phúc thẩm đã nộp theo các biên lai số 0004168, 0004169, 0004170 ngày 22/3/2021 tại Chi cục Thi hành án dân sự huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum, các bà đã nộp đủ.

Bản án phúc thẩm có hiệu lực kể từ ngày tuyên án (03/8/2021).

Nơi nhận:

- Tòa án ND cấp cao tại Đà Nẵng;
- VKSND t. Kon Tum;
- Chi cục THADS huyện Sa Thầy;
- VKSND huyện Sa Thầy;
- TAND huyện Sa Thầy;
- Các đương sự;
- Lưu: Hồ sơ vụ án.

**TM. HỘI ĐỒNG XÉT XỬ PHÚC THẨM
THẨM PHÁN - CHỦ TỌA PHIÊN TÒA**

Ngô Văn Minh

